Verksamhetsberättelse 2014

Snabbt, innovativt och relevant

Stockholms universitetsbibliotek

www.sub.su.se

Stockholms universitet

Innehåll

Inledning 01

Eftersom vi kontinuerligt har utvecklat hur vi arbetar med verksamhetsstyrning och planering har verksamhetsplanen bytt skepnad under de senaste tre åren. Målet är att få till en stabilare form som går att känna igen år från år. Syftet med verksamhetsberättelsen är att följa upp verksamhetsplanen. Därför har vi strukturerat verksamhetsberättelsen utifrån de strategiska mål vi formulerade i verksamhetsplanen för 2014 och uppföljningen av varje enskilt mål är inbakat i de respektive avsnitten. Har biblioteket genomfört planerade aktiviteter? Har avvikelser skett och vad beror dessa i så fall på? Nästa år kommer vi att ha goda förutsättningar att rapportera direkt på varje mål.

Arbetet med att få fram en röd tråd och en tydlig målstyrning i bibliotekets tjänsteleveranser börjar ge resultat i form av en tydligare redogörelse för vad biblioteket arbetar med och varför. Under året har vi beskrivit vår verksamhet utifrån två tjänstelinjer: informationsförsörjning och publiceringsstöd. Den ena linjen är den klassiska biblioteksverksamheten medan den andra, publiceringsstödet, är något som alla inte tydligt kopplar till biblioteksverksamhet. Att ett modernt forskningsbibliotek är något annat än vad den gängse synen på vad biblioteksverksamhet är syns tydligt i vår verksamhetsberättelse. Viktigt är att vi fortsätter att kommunicera vad vår verksamhet är. Vi är stolta över de resultat vi uppnått under året trots att vi arbetat på en byggarbetsplats. Jag ser fram emot att fortsätta att arbeta på denna utveckling tillsammans med min personal under nästa år.

Wilhelm Widmark, överbibliotekarie

Bibliotekets infrastruktur och organisation stöder användarna att hitta relevanta resurser

02

Webbplatsen

Ledningsgruppen beslutade under 2013 att se över bibliotekets externa webbplats. Det rör sig om ett långsiktigt arbete som involverar flera delar. En del handlar om att skifta fokus från bibliotekets katalog till att stödja användarna att hitta vad de behöver oavsett var resurserna finns. Arbetet fokuserar därför nu på hur SÖK-funktionen organiseras på webben. Projektet har försenats men beräknas bli färdigt kring halvårsskiftet 2015.

Ytterligare två projekt som påbörjades under året är relaterade till webbplatsen varav det ena rör utveckling av ”Mina sidor”, dvs de sidor där användarna kan hantera sina lån och boka grupprum. Det andra projektet är kopplat till informationssidorna på webbplatsen och innebär att innehållet ses över samt ett plattformsbyte. Orsaken till plattformsbytet är att biblioteket vill att sub.su.se ska integreras i samma webbmiljö som universitetet i övrigt. En av flera vinster är att spridningen av information om bibliotekets tjänster, främst gällande förvärv, underlättas. Under 2014 påbörjades arbetet och en referensgrupp bestående av medarbetare från bibliotekets samtliga avdelningar bildades för att diskutera struktur och innehåll. Hösten 2014 beslutades att den av SU upphandlade designbyrån Bazooka skulle ingå i projektet för innehållssidorna. Arbetet förväntas pågå en bit in på 2015.

Nytt cirkulationssystem

I slutet av 2014 startades ytterligare ett projekt som syftar till förbättrad infrastruktur på biblioteket då ledningsgruppen beslutade att det fritt tillgängliga bibliotekssystemet Koha ska ersätta nuvarande lånehanteringssystem Voyager (cirkulationsmodul). Under 2014 har olika alternativ utvärderats, med fokus på två möjliga alternativ: att upphandla ett nytt cirkulationssystem eller att implementera en open source-lösning. Eftersom det framgick att det inte stod något separat cirkulationssystem till buds, utan att biblioteket skulle bli tvunget att upphandla ett komplett integrerat system (ILS), lades istället fokus på en open source-lösning, där Koha bedömdes som det främsta alternativet. Koha har under hösten 2014 testats och utvärderats, och funnits motsvara de behov och krav som biblioteket ställer på ett cirkulationssystem.

Ny blogg om specialsamlingarna

För att öka synligheten av bibliotekets specialsamlingar, som i delar inte är katalogiserad, startades bloggen ”I rara vänners lag” (specialsamlingar.wordpress.com) den 10 februari. Den blev snabbt mycket uppskattad och är idag välbesökt av studenter, forskare och såväl personer med biblioteksanknytning som en bredare allmänhet. 31 december hade bloggen haft 2142 besökare ifrån 36 länder samt 8398 unika besök.

Biblioteket ger användarna snabb åtkomst till informationsresurser 03

För att förkorta leveranstiden för medieresurser från beställning till tillgänglighet har biblioteket genomfört ett antal förändringar.

Nya leverantörer

Avtal med leverantörer för svenska och utländska tryckta böcker, enstaka tryckta och elektroniska tidskrifter samt enstaka e-böcker har setts över. Den främsta prioritering som gjorts vid byte av leverantörer har varit att beställningsrutinerna varit snabba och enkla. Förändringen har krävt en egen upphandling men i övrigt kan biblioteket avropa befintligt ramavtal.

Integrering av fjärrlån i förvärvet

Vidare har integrering av fjärrinlån med förvärv påbörjats genom att förbereda förändringar i beställningsförfarandet för användarna, intern kostnadsadministration samt genom att korta ner leveranstiden genom att prioritera köp i de fall det innebär en snabbare leverans.

Översyn och gallring av tryckta tidskrifter

Bibliotekets samtliga prenumerationer på tryckta tidskrifter har också setts över. Ett stort antal tryckta tidskriftsprenumerationer har avslutats. Flertalet tidskrifter som avslutats har sedan länge också funnits som elektronisk tidskrift. I en del fall har prenumerationer ersatts med elektroniska och i andra fall har tidskriften avslutats för att användning varit låg eller obefintlig. Om behov återuppstår tar vi upp prenumerationer igen på begäran.

Förkortade handläggningstider internt

Slutligen har ett Electronic Resource Management-system (ERM) implementerats för att förbättra vår interna administration och arbetsrutiner för licensavtal. Snabbare och effektivare hantering internt förkortar handläggningstiden och beslutsprocesserna för både förvärv av nya elektroniska medieresurser liksom avslut av icke relevanta elektroniska medieresurser.

Betydande ökning av det efterfrågestyrda förvärvet

Det efterfrågestyrda förvärvet har ökat markant under 2014, dels genom en dubblering av inköpsförslag via webbformulär, dels genom att biblioteket har slutit ytterligare avtal som ger bibliotekets användare direkt tillgång till fem olika förlags samlade utgivning. Förlagen kallar ofta denna inköpsmodell för ”Patron Driven Acquisition” och i praktiken innebär det att automatiserade inköp görs på basis av vilka resurser som laddas ned av användarna. Under 2014 har fem nya inköpsmodeller satts i drift vilket innebär

att biblioteket nu har denna typ av avtal med nio förlag. Flera av dessa är vi först med i Sverige och Norden. De nytillkomna förlagen är Alexander Street Press, Oxford University Press, EBSCO, Taylor & Francis och Palgrave. Sedan tidigare har vi avtal med Brill, Cambridge, De Gruyter och Wiley. Förändringarna har resulterat i att det fysiska förvärvet nästan reducerats till hälften (9769 fysiska titlar 2014) jämfört med föregående år, samtidigt som förvärvet av e-böcker nära fördubblats (283670 e-titlar 2014).

Biblioteket bidrar till öppna nationella och internationellt gångbara infrastrukturella lösningar för vetenskaplig kommunikation

04

Biblioteket bidrar i ett flertal olika nationella och internationella sammanhang som arbetar med att få fram infrastrukturella lösningar när det gäller såväl informationsförsörjning och publiceringsstöd.

Ökad lärosätesanknytning vid nationella licensupphandlingar

Inom ramen för bibliotekets övergripande tjänst informationsförsörjning har medarbetare deltagit i nationella upphandlingar av tidskrifter och databaser. Överbibliotekarien är ledamot i styrelsen för BIBSAM och har där arbetat med att få en tydligare lärosätesförankring i konsortiets förhandlingsarbete. Från SU har både forskare, bibliotekschef och licenshandläggare suttit med vid förhandlingsbordet med vissa förlag. Den tydliga lärosätesanknytningen ger konsortiet ett bättre förhandlingsläge och därmed lägre priser. (Cirka 50% av bibliotekets förvärvsbudget går till avtal som sluts av det nationella konsortiet BIBSAM.)

Bibliotekets användarstyrda förvärv uppmärksammat

Bibliotekets sätt att utveckla arbetet med inköp av medieresurser har väckt uppmärksamhet och medarbetare har bjudits in att tala om vårt användarstyrda förvärv i såväl nationella som internationella sammanhang, bland annat på ”Temamøte medieinnkjøp og nytt biblioteksystem” för norska forskningsbibliotek i Oslo samt på Luleå Tekniska universitet.

Behovet av förändrad upphovsrätt i fokus

Inom ramen för LIBER har biblioteket bidragit med analyser av hur upphovsrättslagstiftningen påverkar informationsförsörjningen för forskning och utbildning. En viktig fråga har varit harmonisering av upphovsrättslagstiftningen inom EU för att möjliggöra spridning av forskningsresultat på lika villkor mellan EU:s medlemsstater.

Bidrag till utveckling av publikationsdatabaser och nationella riktlinjer för Open Access

Inom ramen för bibliotekets övergripande tjänst för publiceringsstöd har våra medarbetare under 2014 engagerat sig i flera nationella och internationella samarbeten. Flera medarbetare har deltagit i utvecklingsarbete för DiVA och SwePub, på såväl strategisk som praktisk nivå. Väl fungerande och relevant anpassade publikationsdatabaser är en av flera viktiga förutsättningar för universitetens förmåga att kommunicera forskningsresultat.

I anslutning till Vetenskapsrådets arbete med nationella riktlinjer för Open Access har biblioteket tagit en aktiv roll i flera nationella sammanhang. Bland annat har överbibliotekarien deltagit i Kungliga bibliotekets expertgrupp för OpenAccess.se och publiceringsfrågor, som arbetat tillsammans med Vetenskapsrådet kring policyn. Vetenskapsrådet har även tagit in synpunkter på policyn via SUHF:s forum för bibliotekschefer.

Stockholm University Press presenterat i Kansas och Riga

Även om Stockholm University Press bara har några månader på nacken finns ett intresse på såväl nationell som internationell nivå. Vi har delat med oss av våra erfarenheter i flera sammanhang där Library Publishing Forum i Kansas City (organiserad av Library Publishing Coalition), LIBER 2014 i Riga samt anordnandet av nätverksträffen Sweden scholarly communication på Stockholms universitetsbibliotek är några exempel. Samarbetet med förlagsstödet Ubiquity Press innebär kontakter med andra universitetsförlag som arbetar med att ställa om mot kvalitetsgranskad Open Access-publicering. Stockholm University Press presenterades också på bokmässan i Göteborg.

Forskningsinformation 3.0

På uppdrag av SUHF:s forum för bibliotekschefer ansvarade biblioteket för en arbetsgrupp och en workshop om hur universitets- och högskolebibliotek berörs av Vetenskapsrådets rapport Forskningsinformation 3.0. Syftet var att påbörja en nationellt förankrad diskussion kring hur biblioteken bäst kan bidra till arbetet med att skapa ett väl fungerande ”ekosystem” för forskningsinformation.

Biblioteket har även bjudits in att bidra till Vetenskapsrådets initiativ att närma sig CASRAI (The Consortia for Advancing Standards in Research Administration Information, casrai.org). CASRAI har som mål att samordna och standardisera den information som byts ut mellan forskare, finansiärer, institutioner och förlag genom forskningens hela livscykel. Syftet är att spara tid åt både forskare och administration genom att underlätta datautbyte. På den av Biblioteksföreningen arrangerade dagen om ”Nya roller för forskningsbiblioteken”, där bland annat statssekreteraren för utbildningsdepartementet deltog, höll överbibliotekarien en presentation samt deltog i ett panelsamtal.

Biblioteket släpper källkod till ärendehanteringssystemet Viola

Under 2013 utvecklades inom biblioteket ett ärendehanteringssystem för beställningar av fjärrlån, böcker i magasin och direktleveranser till forskare. Systemet döptes till Viola och innebär en helt papperslös kedja av beställningshantering med hjälp av smarta telefoner. Systemet lanserades vid årsskiftet 2013/2014. Systemet har löpande utvecklats, förenklats och förbättrats. Alla önskade komponenter var inte färdigställda till lanseringen utan utvecklingsarbetet fortsatte under 2014. Faktureringsmodulen togs i bruk hösten 2014 och förberedelser till ett omtag och vidareutveckling av Viola under 2015 påbörjades.

Vi är stolta över att systemet vi har utvecklat och det bakomliggande arbetsflödet för magasinshämtning som vi har skapat har uppmärksammats internationellt. Systemet och utvecklingen presenterades på konferenserna ELAG 2014 i Bath och Liber 2014 i Riga vilket gav upphov till förfrågningar från flera europeiska bibliotek. Även i Sverige har intresset varit stort och avsikten är att släppa koden till Viola som open source.

Stockholms universitet har sammanhållna och väl fungerande tjänster för publiceringsstödet 05

Biblioteket har under många år tillhandahållit publiceringsstöd i form av DiVA, Open Accessrådgivning, bibliometri, digitalisering av äldre publikationer, avhandlingspubliceringsstöd samt utgivning av ACTA Universitatis Stockholmiensis. I och med rektorsbeslutet som togs i december 2012 om samordning av universitetets förlagsverksamhet fick biblioteket anledning att ta ett nytt helhetsgrepp om bibliotekets publiceringsstöd. Arbetet med publiceringsstödet har skett avdelningsövergripande med syftet att dra nytta av existerande kompetens och resurser på ett så effektivt sätt som möjligt. Under 2014 har arbetet med att bygga upp Stockholm University Press (SUP) och ett utvecklat avhandlingsstöd prioriterats.

Acta Universitatis Stockholmiensis ersätts

Som en konsekvens av bibliotekets översyn av och arbete med bibliotekets publiceringsstöd lades Acta Universitatis Stockholmiensis ned den 1 juli. Forskare som var intresserade av att få sina texter kvalitetsgranskade av externa bedömare samt publicera Open Access (helst med CC-BY) hänvisades till Stockholm University Press. Avhandlingsstöd som tidigare gavs till doktorsavhandlingar publicerade i en Acta-serie erbjuds nu till alla doktorander som ska disputera. I den nya tjänsten ingår hjälp med att färdigställa tryckfärdig fil för inlagan, förhandsgranskning av omslag och spikblad, distribution genom nätbutik och bokhandlare, tilldelning av ISBN, arkivering av tryckfiler, fulltextpublicering samt Epubfil mot avgift. Tjänsten är under uppbyggnad och vi tackar doktorander och handledare för värdefulla synpunkter och tackar för deras tålamod när problem har uppstått.

Forskare som vill publicera internt granskat material har erbjudits ett stöd som är likvärdigt det stöd som tidigare erbjudits ACTA Universitatis Stockholmiensis. Denna tredje tjänst har informellt kallats Stockholm Publishing och kommer under 2015 att få en tydligare form med koppling till den nyligen upphandlade tryck- och distributionstjänsten som levereras av Publit.

Stockholm University Press

I juni 2014 mjuklanserades Stockholm University Press med en ny webbplats, en första tidskrift och annonsering om att förlaget kunde ta emot bokförslag. En temporär förlagskommitté inrättades också med representanter från humanistisk respektive samhällsvetenskaplig fakultet. Riktlinjer för förlagets struktur, arbetssätt och beslutsgång har utvecklats i samråd med förlagskommittén och parallellt har riktlinjerna provats i praktiken i arbetet med de bokförslag och förslag på tidskrifter som kommit in samt i samband med etablering av redaktionsråd.

Stockholm University Press förutsätter att ett nätverk av redaktionsråd etableras på universitetet. Redaktionsråden får gärna också inkludera representanter från andra nationella och internationella lärosäten. Vårt arbetssätt har varit att stötta etablering av redaktionsråd efterhand som vi har mottagit bokförslag samt vara behjälpliga när initiativ kommit från forskare att bilda redaktionsråd inom ramen för SUP.

I samarbete med ett brittiskt förlagsstöd (Ubiquity Press) har en teknisk plattform för förlagsarbetet utvecklats. Gränssnitt och underliggande publiceringssystem för tidskrifter (Open Journal System, OJS) kom på plats i samband med att förlagets första tidskrift (Rural Landscapes) lanserades. Systemet för bokpublicering (Open Monograph Publishing, OMP) kräver mer anpassningar jämfört med OJS och är under utveckling. Förlaget hanterar därför inkomna bokförslag och externa granskningar av manus på manuell basis tills vidare.

För utgivning inom ramen för SUP publiceras allt fritt tillgängligt (Open Access) i form av Pdf:er och eböcker. Publikationerna kan även köpas i tryckt format till självkostnadspris. Distributionen av tryckta publikationer sker globalt genom att Print on Demand-företaget samarbetar med ett stort antal små och stora återförsäljare över hela världen.

Kvalitetsgranskning av poster i DiVA

Alla publikationer som produceras av universitetets forskare registreras i publikationsdatabasen DiVA som i sin tur exporterar data till SwePub. Eftersom SwePub har en nyckelroll i ekosystemet för forskningspublikationer kvalitetsgranskar biblioteket posterna i DiVA. Ett annat tungt vägande skäl till kvalitetsgranskningen är att dataunderlaget till de årliga uttagen (årsredovisning, uppföljning av verksamhetsplan, samt bibliometriska analyser) på ett korrekt sätt ska återspegla universitetets resultat i form av publicerad forskning. Kvalitetsarbetet har också kopplats till projektet ”SwePub Analys”, ett nationellt arbete som drivs av Kungliga biblioteket, Vetenskapsrådet och Sveriges lärosäten på uppdrag av regeringen. Biblioteket har under året ingått i olika arbetsgrupper som arbetat med att vidareutveckla SwePub så att publikationsdatabasen kan användas till nationella analyser. Vi har i projektet bland annat hjälpt KB att testa olika verktyg som på sikt ska kunna underlätta lärosätenas arbete med datakvalitet.

En fråga som är relaterad till universitetets publikationsdatabas är behovet av funktionella forskarID som gör att författare till skilda publikationer inte förväxlas på grund av att de har samma namn. Under 2014 blev Stockholms universitet på bibliotekets initiativ medlemmar i ORCID (orcid.org) som gör det möjligt för forskare att registrera en unik

forskaridentitet. En annan fördel med ORCID är att det är enkelt att koppla innehållet till andra system som är relevanta för forskarna. Diskussioner har även inletts med Forskningsservice och IT kring hur vi ska samordna oss när det gäller önskade kopplingar mellan SUKAT, DiVA och Forskningsdatabasen.

Rådgivning

En del av bibliotekets publiceringsstöd utgörs av rådgivning när det gäller olika aspekter av publicering. I samband med en omorganisation efter sommaren flyttades därför ansvaret för det som tidigare kallats undervisningsteamet från avdelningen för kundservice till avdelningen för kvalitet. Avdelningen för kvalitet fick samtidigt i uppdrag att ta fram en strategi och plan för en samordning av all rådgivning som erbjuds av bibliotekets specialister. Rådgivande tjänster gällande publicering räknas in här. Strategi och plan beräknas vara färdig för implementering under andra kvartalet 2015. Under tiden har rådgivning erbjudits som tidigare.

Bibliometri

En del av redan etablerad rådgivning inom ramen för bibliotekets publiceringsstöd är kopplat till universitets utvärderingsarbete och rör bibliometri och rankningsanalyser. Efter diskussioner med humanistiska fakultetens ledning har biblioteket tagit fram en modifierad version av norska modellen för utvärdering av publicering inom humaniora. Fakultetsledningen ville utvärdera publikationer på ämnesnivå till skillnad från institutionsnivå som gjorts tidigare. De önskade även prova modifierade viktningar för olika typer av publikationer. Slutresultatet kommer sedan att användas i fakultetens medelstilldelning.

Juridiska fakultetens dekan tog kontakt för att diskutera sina strategier kopplat till internationella rankningar. Diskussionen är ett led i att öka relevansen i jämförelserna av SU:s publiceringsmönster med andra svenska juridiska fakulteters publiceringar. Analysen har presenterats på fakultetsnämndens sammanträde och diskussioner om publiceringsstrategier fortsätter.

Forskningsrådet Formas ville utvärdera forskningen inom ansvarsområdena: miljö, areella näringar samt samhällsbyggande. Naturvetenskapliga fakultetens kanslichef samordnade utvärderingen och vi bistod med underlag till analysen.

Samtal om forskningsutvärdering kommer att inledas med samhällsvetenskapliga fakultetens ledning under början av 2015.

Forskningsutvärdering

De fyra viktigaste internationella rankningarna för universitetet är: Times Higher Education (THE), Quacquarelli Symonds (QS), Shanghai rankning och Centre for Science and Technology Studies (CWTS). I bibliotekets arbete har ingått att skicka underlag till rankningsinstituten samt att analysera SU:s placering på de olika rankningarna. En viktig förändring är att efter 2014 kommer THE att använda Scopus databasen istället för Web of Science för publicerings- och citeringsanalyser. Det kommer att möjligen orsaka förändringar för bland andra Stockholms universitet på THE rankningen. Utöver arbetet förknippat med de fyra stora universitetsrankningarna följer vi (och ibland bistår med underlag till) andra rankningar.

Arbetet med vetenskaplig kommunikation på biblioteket är förankrat hos universitetsledningen och på institutionerna

06

Biblioteket har på olika sätt arbetat med dialog och förankring. Bibliotekets viktigaste forum är biblioteksstyrelsen som sammanträder fyra gånger per år. Mellan mötena har styrelsen hållits informerad via ett särskilt nyhetsbrev. Överbibliotekarien och flera av cheferna i ledningsgruppen har varit ute på institutioner och berättat om hur vi arbetar med medieförsörjning och publiceringsstöd och varför, så fort det har efterfrågats. Vi har bjudit in till dialog varje gång vi fått kännedom om att förändringarna vi gjort lett till oro och kritik. Utöver institutionsbesök har överbibliotekarien deltagit i tre prefektmöten och en hearing. Vid ett par tillfällen har information förmedlats genom nyhetsbrevet från universitetsledningen. Biblioteket har också mobiliserat universitetets nätverk av kommunikatörer samt bidragit med material till Universitetsnytt.

Vår organisation anpassar sig snabbt efter förändrade krav och förutsättningar 07

I början av året definierade ledningsgruppen möjliga förbättringsområden på biblioteket. Områden som identifierades var bemanning av kundservice samt hur vi arbetar med logistik och undervisning. Fortsatta diskussioner under våren ledde till en översyn med syfte att få en extern blick på kundservicebemanningen vid bibliotekets samtliga enheter, logistikarbetet som rör tryckta medieresurser och undervisningen. Denna översyn utfördes av Maria Haglund, bitr. överbibliotekarie och chef för forsknings- och utvecklingsstöd vid SLU. Hennes rapport blev klar i slutet av augusti och presenterades för all personal den 8 september. Diskussioner i ledningsgruppen tillsammans med resultatet av översynen ledde till organisationsförändringar som genomfördes under hösten.

Omorganisation efter sommaren

Målen med den organisatoriska förändringen var på en övergripande nivå att överkomma flaskhalsar i de två arbetsflöden som utgör bibliotekets två övergripande tjänster (informationsförsörjning och publiceringsstöd) och att ge tydliga mandat till olika avdelningar att arbeta med att utveckla bemanning, undervisning, logistik och samlingsbestånd.

De konkreta förändringarna:

1. Ansvaret för utformningen av bibliotekslokalerna, logistiken och bemanningen samlades på avdelningen för kundservice. Avdelningen för samlingar med sin personal uppgick i avdelningen för kundservice, som därmed fick ett delvis nytt och utvidgat uppdrag. Den nya avdelningen fick i uppdrag att se över processerna för logistiken och bemötande i lokalerna.
2. Ansvaret för beställningsfunktionen fjärrlån-in flyttades från Avdelningen för kundservice till Avdelningen för media då det ses som en naturlig del av bibliotekets förvärv. Användaren ska få det hen behöver utan att behöva fundera på hur det ordnas.
3. Även ansvaret för gallring av tryckta böcker flyttades till Avdelningen för Media. Avdelningen för media fick alltså det strategiska ansvaret för innehållet. Media fick i uppdrag att ta fram en strategi för bibliotekets bestånd som helhet, i både tryckt och elektronisk form, och därmed vad som behöver gallras samt för beställningsfunktionen fjärrlån-in.
4. Undervisningen flyttades till Avdelningen för kvalitet för att få ett tydligare fokus och sammanhang och därmed bättre förutsättningar för utveckling av både undervisning och rådgivning. Den nya avdelning som bildades när kvalitet och undervisning fördes samman fick i uppdrag att ta fram en strategi för hur vi framåt ska arbeta med undervisning och rådgivning/pedagogiskt stöd.

Punkt två och tre har genomförts under 2014 och uppdragen som beskrivs under punkt 1 och punkt 4 kommer att redovisas under första kvartalet av 2015.

Punkt två och tre har genomförts under 2014 och uppdragen som beskrivs under punkt 1 och punkt 4 kommer att redovisas under första kvartalet av 2015.

Organisationskulturen är resultatinriktad och innovativ & bibliotekets omvärldsbevakning är strategisk och systematisk

08

Biblioteket arbetar mer och mer i projekt och processer som är avdelningsöverskridande. Bland annat har arbetet med Viola engagerat såväl IT-avdelningen som avdelningen för kundservice. Arbetet med Stockholm University Press involverar avdelningarna för kommunikation, kvalitet och publicering. Rådgivning är ett område som spänner över hela biblioteket. Avdelningstillhörighet har därmed fått en mindre roll och fokus har istället lagts på att få samman grupper som utifrån vad det är för uppgift som ska lösas.
Genom att delta i nationella och internationella arbetsgrupper, styrelser, konferenser och workshops har vi sökt oss utanför den egna sfären för att lösa utmaningar och utveckla verksamheten.

Internt delar vi med oss av våra erfarenheter i ”Omvärldsbevakningsbloggen” som är en plattform där samtliga medarbetare kan dela med sig av sina ”spaningar” samt ta del av bibliotekets samlade omvärldsbevakning på en väl strukturerad och tillgänglig plats. Den lanserades som ett resultat av arbetet i innovationsgruppen, en grupp sammansatt av medarbetare från flera avdelningar i syfte att fånga innovativa idéer och omsätta dessa i praktiken. Förankringen av begreppet omvärldsbevakning har vunnit mycket av att överbibliotekarien externt har berättat om vårt arbete och inhämtat nya influenser. Det har generellt ökat viljan att dela med sig och ta del av inspiration och upplevelser även bland medarbetare.

Bibliotekets fysiska rum – ombyggt och nybyggt 09

Universitetsbiblioteket, ritat av arkitekten Ralph Erskine, invigdes 1983 och lokalerna var efter 30 års intensiv användning i stort behov av modernisering och anpassning till nya funktioner. En genomgripande ombyggnation påbörjades 2013 och blev färdig till årsskiftet 2014/15. Fler studieplatser, nya rumsbildningar för grupparbete och en modern infrastruktur som möter dagens behov var några av målen för det omfattande arbetet. Under ombyggnationen har tillgången till studieplatser varit begränsad, tillgången till sökdatorer sämre, och så även möjligheten att kopiera och skriva ut i biblioteket. Ljudstörningar och stök har präglat 2014, både för besökarna och för personalen. Båda grupperna har visat stort tålamod under byggtiden.

För att underlätta för användarna erbjöds alternativa studieplatser i Rotundan i Allhuset, i Arrheniuslaboratorierna och i det nya Studenthuset. Med undantag för två veckor kring jul och nyår 2013 har biblioteket varit öppet. En mobil informationspunkt installerades i stora hallen utanför biblioteket för att kunna möta studenterna i en något lugnare miljö.

Personalutrymmet utnyttjas nu på ett effektivt sätt och därmed har många kvadratmeter frigjorts för besökarna. Fler studieplatser och fria ytor för möten har skapats och ljusflödet och rymden i lokalerna utnyttjas nu maximalt.

Ombyggnationen avslutas med mindre justeringar och konstinstallationer i början av 2015 och manifesteras med en nyinvigning av biblioteket. Moderna och välfungerande lokaler stärker bibliotekets roll som lärandemiljö och central träffpunkt samt bidrar till attraktionskraften för universitetet.

På uppdrag av och i samarbete med DSV öppnades i oktober även ett nytt bibliotek i Kista i huset NOD. Bibliotekslokalen ligger centralt i huset, och lokalen kommer att vara tillgänglig för alla när huset är öppet. Biblioteket tillgängliggör utöver elektroniska medieresurser ca 150 exemplar kursböcker som finns tillgängliga i två bokskåp som användarna själva lånar och lämnar i. Personal är tillgänglig för handledning i sådant såsom sökhjälp och talboksregistrering.

Personal, kompetensutveckling, friskvård och arbetsmiljö 10

På biblioteket sker nu ett generationsskifte, under året gick nio personer i pension och ytterligare nio personer påbörjade annan anställning. 18 medarbetare utgör 16 % av personalen. Även kompetensmässigt sker en förändring. Den kompetens som försvinner via pensionsavgångar ersätts ofta av personer med annan kompetens för att tillgodose bibliotekets framtida behov. Yrkestitlarna påvisar den pågående skiftningen i bibliotekets kompetensprofil, 2009 var andelen andra titlar än bibliotekarie/biblioteksassistent 20 %, 2014 hade andelen vuxit till 35 %.

Kompetensutveckling

Biblioteket är i stadig förändring vilket innebär att såväl nya arbetsuppgifter som gamla förändras. Därför satsar biblioteket mycket på kompetensutveckling. Dels finns det ett behov av att bevaka utveckling och att inspireras, dels behöver vi lära oss konkreta färdigheter och verktyg, samverka med andra och bygga nätverk. Det är också viktigt att dela med oss av det vi gör både för att utvecklas genom att granskas och utvärderas av andra men också bidra till andras utveckling. Därför är det glädjande att det aktiva deltagandet på konferenser genom olika slags presentationer ökat, under året presenterades bibliotekets verksamhet vid 19 externa tillfällen. En stor del av kompetensutvecklingen sker i form av arbete i grupper med andra forskningsbibliotek. Kompetensutveckling sker också via rekrytering. Medarbetare med nya kunskaper resulterar i kompetenshöjning även för kollegor och organisationen som helhet.

Friskvård

Utöver den ordinarie friskvårdstimmen har bibliotekets anställda fått möjlighet att delta i olika friskvårdsprojekt på arbetstid. Under vårterminen erbjöds kurs i Lindy Hop och under höstterminen yogapromenader under ledning, så kallad Breathwalk. Biblioteket har även varit representerat i olika idrottsevenemang som Spring Cross, SU Golf och Vårruset.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljögruppen, som består av representanter från arbetsgivaren och arbetstagarna och som ansvarar för det systematiska arbetsmiljöarbetet, träffades regelbundet under året för att avhandla arbetsmiljö- och säkerhetsfrågor. Arbetsmiljöenkäten som genomfördes under hösten 2013 resulterade i handlingsplaner för bibliotekets olika avdelningar. Handlingsplanerna följdes under våren upp av respektive avdelning. Avdelningscheferna rapporterade in resultatet av arbetet till överbibliotekarien strax före sommaren. Enkäten följdes också upp av två föreläsningar om universitetets rutiner vid eventuella händelser av kränkande särbehandling eller sexuella trakasserier.

Som ett resultat av ombyggnationen har det skett en förändring från mindre arbetsrum till storrum. Denna förändring och hur vi ska arbeta i våra nya lokaler har varit ett ämne för löpande diskussion på bibliotekets arbetsplatsträffar (APT).

Vidare bildades en trivselgrupp under året på personalens egna initiativ. Gruppen arbetar för att öka trivseln i de gemensamma utrymmena: köket och fikarummet, konferensrummen och arbetsrummen.

Dialog med representanter från bibliotekets fackföreningar samt skyddsombuden (Facklig dialog) ägde rum varje fredag. Där avhandlades olika frågor av intresse för organisationen och personalen. Särskilt viktiga punkter togs upp på ledningsgruppsmöten och protokollfördes.

Under året mottogs ett vida spritt anonymt mejl som kritiserade arbetsmiljön på biblioteket. Fackföreningarna och ledningen inbjöd till samtal kring detta men enades också om att det är svårt att bemöta anonyma meddelanden eftersom förutsättningar för dialog saknas.

Bibliotekstyrelsen 11

Bakgrund

Biblioteksstyrelsen har det övergripande ansvaret för och leder verksamheten vid Stockholms universitetsbibliotek. Styrelsen beslutar i frågor gällande biblioteksverksamhetens mål, inriktning, omfattning, servicenivå och organisation.

I styrelsens uppdrag ingår att årligen lämna budgetunderlag till universitetsstyrelsen samt att fastställa verksamhetsplaner och budget. Styrelsen lämnar årligen en verksamhetsberättelse för biblioteket till rektor. Styrelsen ska yttra sig vid tillsättning av överbibliotekarie.

Biblioteksstyrelsens sammansättning

Under 2014 bestod biblioteksstyrelsen av följande ledamöter:

Styrelseordförande: Agneta Bladh

Fakultetsrepresentanter:
Humanistiska fakulteten: Karin Helander, prodekanus
Juridiska fakulteten: Marie Sandström, prodekanus
Naturvetenskapliga fakulteten: Ylva Engström, prodekanus; Sven Mannervik, prefekt, Fysikum
Samhällsvetenskapliga fakulteten: Gunnel Forsberg, prodekanus

Representant för Kungliga Vetenskapsakademien: Karl Grandin, professor, civ.ing.

Studentrepresentanter:
Marcus Immonen Hagley / Anna Wallgren, studentrepresentant
Fredrik Charpentier Ljungqvist, doktorandombud

Representanter för bibliotekets personalorganisationer:
SACO: Lena Floser, ordinarie; Andreas Hedström Mace, suppleant
ST: Alejandra Pizarro, ordinarie; Peter Erell, suppleant

Huvudföredragande: Wilhelm Widmark, överbibliotekarie

Förändringar under året: Anna Wallgren ersatte Marcus Immonen Hagley som studentrepresentant från och med sammanträdet den 4 september.

Vid sista sammanträdet, den 17 december, avtackades ledamöterna Karin Helander och Marie Sandström, som kommer att ersättas av Elisabeth Wåghäll Nivre (prodekanus, Humanistiska fakulteten) och Jessika van der Sluijs (prodekanus, Juridiska fakulteten) från och med första sammanträde 2015.

Biblioteket redovisar ett resultat om + 958 tkr för bokföringsåret 2014. Både personalkostnader och kostnader för övrig drift har varit mindre än budgeterat och möjliggjort omfördelning i form av framförallt engångssatsningar på förvärvet. Biblioteket ska enligt planen under år 2015 använda 2014 års positiva resultat till att anlita konsulter inom tjänstedesign för att ytterligare utveckla bibliotekets tjänster utifrån användarnas förutsättningar och behov.

Nedan redovisas de största avvikelserna jämfört med årsbudgeten.

Personalkostnader

Årets utfall gällande personalkostnader blev + 3 903 tkr. Årets alla tre prognoser pekade mot att personalbudgeten inte fullt skulle gå åt. Orsaken är framförallt fler föräldraledigheter, längre sjukskrivningar och avgångar utöver vad som var känt i början av året samt förseningar i planerade rekryteringar. Uppstådda vakanser ersätts inte rutinmässigt utan det tas ett samlat grepp om var i organisationen behovet av nyrekryteringar är motiverat för att kunna tillhandahålla tjänster som efterfrågas av användare.

Övriga driftskostnader

Bibliotekets resultat gällande övriga driftskostnader blev sammanlagt + 3 034 tkr. Hyreskostnaderna blev ca 2 000 tkr lägre än beräknat. Anledningen till detta var att den planerade hyreshöjningen kom först under andra kvartalet 2014. Flera kostnadsslag blev lägre än vad som var budgeterade för året. Elkostnader visar ett positivt resultat på ca 700 tkr, även porto- och kopieringskostnader blev lägre än det som prognostiserades. Biblioteket ska från och med 2015 gå med i SUs printomat-tjänst gällande personalens kopiering och utskrifter. I och med detta räknar biblioteket framöver att halvera kostnaderna gällande kopiering och utskrifter.

Förvärv

Utfallet för förvärvet blev -6 798 tkr. I enlighet med den sista prognosen för 2014 har biblioteket använt delar av det prognostiserade positiva resultatet för engångssatsningar på förvärvet. En anledning till att biblioteket har kunnat öka sitt förvärvsbestånd till att vara en av de bästa i Sverige gällande forskningsbibliotek är att personalkostnaderna har minskat och budgeten har kunnat omfördelas.

Intäkter

Under de senaste fem åren har bibliotekets intäkter gällande förseningsavgifter ökat stadigt. En av anledningarna är att biblioteket erbjuder flera alternativa betalningssätt vilket

underlättar för våra användare att välja det som passar dem bäst för stunden. Detta har ökat betalningsviljan markant.

Fjärrlåneintäkterna blev något lägre än budgeten och detta beror på att fakturerings-modulen i vårt dokumenthanteringssystem Viola inte fungerat tillfullo. Bristerna är nu rättade och faktureringen sker utan problem.

Avskrivningar

Det positiva utfallet på 329 tkr för avskrivningar beror på till stor del på förseningar i anskaffningarna. En del av de sista fakturorna gällande inventarieköp till det ombyggda biblioteket har kommit först under januari 2015. Detta innebär att helårseffekten gällande inventarieköp till det ombyggda biblioteket nås under 2015.

	Budget	Utfall	Resultat
Personalkostnader	65 088	61 185	3 903
Övrig drift	62 173	59 139	3 034
Förvärv	38 313	45 111	-6 798
Avskrivningar	2 499	2 170	329
Intäkter	168 073	168 563	490
Totalt			958